

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

יא.

עין משפט
נר מצוה

צבא א מיי פ"ז מהל' מקי
מנון הל' יג סנה
עשין סה טור ש"ע ח"מ
סימן תג סעף ג'
צבא ב מיי פ"א מהל'
גביה הל' טו ועשין
השגות וזמני סנה עשין
על טור ש"ע ח"מ סי' שגד
סעף ה'

ק ג מיי פ"ג מהלכות
גזילה ואבידה הלכה טו
סנה עשין שס טו"ע ח"מ
סי' שגד סעף יג'
ק ד מיי פ"א מהל'
שאלה ופקדון הלכה
ג סנה עשין כז טו"ע
ח"מ סי' שגד סעף כ'
קב ה ו מיי פ"י מהל'
אסורי ביאה הלכה
טו סנה לאהין קולא ועשין
רמב טור ש"ע י"ד סי' קגד
סעף י':

קג ז מיי פ"ה מהלכות
מאכלות אסורות הל'
יג סנה לאהין קולא:

רבינו הנאל

נימא פחת נבילה הנאי
היא, דהניא אס טרף יטרף
יביאהו עד, יביא עדים
שטרפה באונס ופטור,
אבא שאלו אמר יביאהו
עד, יביא אדורה לב"ד.
פי', יביא הנבילה בב"ד
על המזיק, וח"ק חולק ואמ'
הנבילה לניזק, ונדרת
היא פחת וראקומה כולי
עלמ' פחת נבילה דניזק הוי
בטורה נבילה דניזק
סבר טורה נבילה דניזק
ואבא שאלו שאמ' יביאהו
לב"ד סבר על המזיק
להיטורא ולהביא, והנאי
אחרים אומ' מניין שעל
בעל הבור להעלות שור
מבורי כו', וקיימא הא
דאחרים כאבא שאלו.
ראקומא דבכורה שריא
זוזא [ואגורא שריא זוזא],
וכאמרי אצטרי כשורא
במאז בוואז ובכורה
אין [שמואל] אין
שמיין ול לגב כו', פי' כנון
שגב ראוין מטמיע כלי
או גול ושבור או בעלי חיים
ומאו או ושבור אין שמיין
השבר ומלא לו דומים
שהיה שות מקודם שבידו,
אלא משלם לו כלי עשין
הכלי שגב או גול וכן
בהמה, והשבור טטלו לגב
או הגולן, ואסוקי כי הא
דגריס' בפי' השואל פרה
מחבירו וההוא דשילא
נגאז מחבירה, תבירה, אתא
לקמה דרב אמ' ליה שלים
ליה נגאז מעליא, אמ' ליה
רב כהנא ורב אסי לרב דינא
הכי, ושתיק, ש"מ שמיין,
והילכת' אין שמיין לא
לגב ולא לגולן אלא
לשואל, כיון שחוכרי
שמועות דעולא משלימס,
אמר עולא אמר ר' אלעזר
שיליא שיצאת מקצתה
ביום ראשון ומקצתה ביום
שמיין לה מן הראשון,
פי' ז' ימי שומא לזכר וי"ד
לנקבה מניין מן היום
הראשון, קולא הוא דקא
חשבת לילדת מיום ראשון
והיא לא ילדה אלא בשני
ותהורה בח' שהוא ז' ליום
ב' ועדיין טמאה היא היום
כלו, ופירק רבא לחוש
לשומא חוששת, אבל
למנוח ז' לזכר וי"ד לנקבה
משני מניין, ומה בא עולא
להרעיעו דאין מקצת

יביא עדים שטרפה באונס, ואיסי דורש צפרק האומנין (כ"מ
פג) אין רואה הא יש רואה יציא עדים שטרפה ופטור
דמשמעות דורשין איכא צינייהו: יביא אדורה לב"ד, פי' שמתה
בלא צרכה ואית דגרס עדורה כמו אחת מהנה לא נעדרה (ישעיה
לד) וצוקטערס גרים עדורה כמו
יחלל עד:

בשאלות דרב אחאי' גרי'
אמר שמואל אמר

לי אבא ולא כפ"ה דפירש דמנהג
דיינין כך הוא:

אין שמיין לא צננב ולא צננב, פ"ה
אין שמיין הנבילה והשברים
לנעלים שיחזיר הגנב הפחת אלא
ישלם צהמה שלימה וכלים מעולים
והשברים שלו ואע"ג דקיימא לן ישיב
לרבות שזה כסף כסף ואפי' סובין
גנב וגזלן שאני משום דכתיב אשר
גזל כעין שגזל הלכך צריך להחזיר
הגזילה או דמיה ולא סובין וכן משמע
צירושלמי מניין שאין שמיין לא לגנב
ולא לגזלן א"ר אבא דר מנל חיים
שמיס ישלם ולא ממס עד כדון גביה
גזילה מניין א"ר אבא דר מנל והשיב
הגזילה אשר גזל כאשר גזל והיינו
טעמא דגנב וגזלן קנו מיד כשהוציאו
מכסות צעלים אצל מוסיק לא נתחייב
אלא כמו שהזיק וה"ט דמ"ד אף
לשואל כיון דחייב צאונסין מנא
שקנאו ששעשע שהוציא מיד הצעלים
והדמיה הוא דנתייב כמו גנב וגזלן:

דקא מטהרת דה מראשון, פירוש
שסופרת י"ד של נקבה
מראשון והדמים שמהרה צט"ו יהיו
טהורין וא"ת ואמאי לא יהיו טהורים
לדמא ציוס ראשון יא' ראשו או רובו
ואפי' לא יא' לדמא הוא זכר וי'ל
דלא מלי' למישרי מספק ספיקא דהו
מרי קולי דסתרי אהדיי שפאק טרפה
יוס מ"א תסתרי נמי מספק ספיקא
דשמא לא יא' רובו ציוס ראשון ואפי'
יא' רוב דלמא נקבה היא והשמה
בתחילה התרנו משום דשמה זכר
השמה נתייר משום שמה נקבה הרי
ממה נפשך נעשה איסור וכה"ג מנ
צהמפלת (גדה טט), תשד לזכר ולנקבה
ולגדה אע"ג דכל איסור צאפי נפשיה

הוי ספק ספיקא: דאין מקצת שריא בלא ודא, וא"ת לר"א
דאמר חוששין משום דאין מקצת שריא בלא ולד אכל אס היה מקצת
שריא בלא ולד לא היה חוששת ה"ד אי צרה"ר אפי' בחד ספיקא
מטרי' ואי צרה"י אפי' בספק ספיקא נמי טמא דהא מנ (טהרות
פ"ז מ"ד) כל שפיקות שמה יכול להרבות צרה"י אפי' ספק ספיקא
טמא וי"ל שפיקות איירי לענין לאוסרה לנצלה:
שריא שיצתה מקצתה אסורה באכילה, פי' אסורה אפי' מה
שצפנים דשמה צאטו מקצת שריא יא' ראשו של ולד
והוי כולו כילוד ולא קריין ציה כל צהמה תאכלו דאס יש מקצת
שריא בלא ולד היה לנו להמיר מטעם ס"ס מימה דסוגיא דהכא
מוכח דשרי ר' אלעזר בשליש שימתה מקצתה אי הוי ס"ס באכילה
וצוקס צהמה המקשה (חולין עז): משמע דאפילו צס"ס אסר רבי
אלעזר דעל כך משנה בשליש שימתה מקצתה קאמר ר' אלעזר
לא שנו אלא דאין קשורה צולה אכל קשורה צולה אין חוששין
לולד אחר ושאיין קשורה ע"כ לא הוי אלא ס"ס כדקמי' צברייתא
דקמי' הסם שמה נימוח שפיר של שריא כו' וא"כ כשאין קשורה
תסתרי דשמה אין שס ולד אחר ואפי' יש שס ולד אחר שמה לא
יא' רובו וי"ל צרייתא דקמי' הסם שמה כו' מיירי בשליש של אחר
הולד ור' אלעזר איירי בשליש שקודם הולד דודאי יש שס ולד אחר

כשאין קשורה צה כדאמריין בהמפלת (מה דף כו): דלא אמריין תולין את השליש צולה אלא בשליש הצאה אחר הולד ועוד י"ל דהתם
אסרי צס"ס גזירה מקצת אטו כולה כדאמריין בשמעמין: בסימון יא' באשה [בך] סימן יא' בבמהמה, וא"ת ואמאי תולה צהמה
באשה ומתני' לא מיירי אלא צהמהה ויש לגמר משום דבאשה פשוט לו יומת בצהמהה דשרי שפיר שהוא סנהא ולד באשה ולא

בצהמהה כדמתן בהלוקח (בכורות דף ע"ט): סימן ולד צהמהה שלי וצאשה שפיר ושליא:

ופטור. לשומר שכר פטור צאונסין כדכתיב ציה ומת או נשצר או
נשצה אין רואה שצוטה ה' תהיה צין שניהם (שמות כג): יציא
עדורה, נבילה: לב"ד. לשומה כמה היא שזה והכי משמע קרל
יציאהו עד יציא העדורה כדכתיב
דהיינו שלל כדמתרגמין עזאזה, מפי
מורי: מאי לאו צהא קמפילגי.
צאונסין הא ודאי לא פליג אבא
שאל למימר דאפי' נטרפה צאונס
יהא חייב דאין שומר שכר חייב
צאונסין אלא ה"ק אס נטרפה
בפשיעה שיהא צר משלומין יציא
עדורה ויוסיף מצימו על הדמים שהיא
שזה צעטת מימה דאי משום דמים
דהשתא לא אינטריך דהשתא אי אית
ליה נבילות אחרנייתא יחייב ליה כל
שכן הא אלא לפחת נבילה אלא ות"ק
דלא מפיין ליה להך דרשה סבר פחת
נבילה דמויק הוי הלכך לא מני
לאוקמי לקרא להך דרשה דאי משום
דמים דהשתא לא אינטריך דהא
תניא ישיב לרבות שזה כסף:

נטורה נבילה, להציה ממקום
שמה שס (למקום שהיתה שס) אבא
שאל סבר על המזיק הוא: והסניא.
נתיחומא: כסף ישיב לנעליה והמת.
משמע שאף המת ישיב לנעליה:
ואגורא, שפת הצור: דנפשיה קא
טרה, וריוח דנפשיה קא עביד דשיס
ליה לניזק דמיי ימירי ולמה לי קרל
דוהמת: כשורא, קורה: דנבילה.
בשדה ואע"ג שמתוסר הצאה לעיר
נמכר צוז: אמר שמואל מנהג
דיינין הוא שאין שמיין לא לגנב ולא
לגזלן שאס גנב וגזל צהמה או כלים
ונפתחו אכלו אין שמיין הנבילה
והשברים לנעלים שיחזיר גנב הפחת
אלא ישלם צהמה וכלים מעולים
והשברים שלו: אלא לנזקין, שמיין
כדכתיב והמת יהיה לו: ואני אומר
אף לשואל ואבא מודה לי רב: אף
לשואל שמיין, ואנזיקין קאי: או דלמא
באכילה אפילו מה שהיה
בפנים צעטת שמייה, פ"ה
שהשליא סימן ולד צאשה
וסמן ולד צהמהה, וחוששין
לדמא צהמהה מקצת דניסוק
יא' הראשון והי' כילוד הלכך
כולא אסורה דשדקין לה
בתר רישא (חולין טו).

וימי טהרה שאין שלי בלא ולד אלא שנימוח צתוכה: מונין לה מן
הראשון, דמיוס ראשון טמאה ואפי' הואי לידה יצימתא: לחומרא.
דמנומאין טהרות שנגעה בראשון משעת יצאת שלי: דקא מטריה
לה מראשון, שמה סופרת י"ד של נקבה עס יוס הראשון והמים
שמהרה ציוס ט"ו טהורין דהיינו קולא דאי הויה מניא משני לא חיילא
ימי טהרה עד למחר: חושש. לטמא טהרות משני אע"ג שריא:
מימנא לא ממניא, צובעיים דנקבה אלא משני: מאי קמ"ל, עולא
דאמר חוששת: דאין מקצת שלי בלא ולד, ומש"ה חוששת שמה
רוב מיחוי הולד יא' צאטו מקצת ומכי נפק רוב הוי ליה כילוד
כדאמריין במסכת נדה (דף כה), יא' מחותן או מסורס עד שריא
רובו ומימנא ודאי לא מניא מראשון דשמה לא נפק רובא עד שני
דאי יש מקצת שלי בלא ולד לא הוה חיישיין לטמא טהרות דכולי
האי לא חיישיין דנימא מרי חומרי דלמא נפקא רובו נפקא: שלי, ש'
צהמה: שריא מקצתה, קודם שפיקתה צהמה: אסורה, כולה ואע"פ
שאין צה ולד: ה"ק סימן ולד צאשה וסימן ולד צהמהה, כלומר מפני
שהשליא סימן ולד צין צאשה צין צהמהה שאין שלי בלא ולד אלא
שנימוח וחיישיין שמה צאטו מקצת שריא קודם שפיקתה היה רובו של
עובר וקיימא לן יא' רובו הי' כילוד ואינו נותר בשמיטת האס:

דש
כשאין קשורה צה כדאמריין בהמפלת (מה דף כו): דלא אמריין תולין את השליש צולה אלא בשליש הצאה אחר הולד ועוד י"ל דהתם
אסרי צס"ס גזירה מקצת אטו כולה כדאמריין בשמעמין: בסימון יא' באשה [בך] סימן יא' בבמהמה, וא"ת ואמאי תולה צהמה
באשה ומתני' לא מיירי אלא צהמהה ויש לגמר משום דבאשה פשוט לו יומת בצהמהה דשרי שפיר שהוא סנהא ולד באשה ולא

בצהמהה כדמתן בהלוקח (בכורות דף ע"ט): סימן ולד צהמהה שלי וצאשה שפיר ושליא:

א) לקמן ע"ז, ב"מ כ"ז;
א) ע"י חוס' צ"ב סב, ד"ה
ומודה; ד) ע"י חוספת;
לקמן סה, ד"ה מה, וחס'
ב"מ כ"ז: א) ד"ה וזל;
א) חולין סה, ע"ז, ו) רש"י
מ"ז, ו) דמה כד: א) נס'
כ"ז, ו) ע"י צבורות מו:
א) ס"א רח"ה, רש"י
א) א"ר אמר סי' קולא;
א) ע"י חוס' צ"מ כ"ז: ד"ה
זל שלם.

תורה אור השלם

1. בעל הבור ישלם כסף
ישיב לנזקין ודמיו יתירה
שמות כה לד

גליון הש"ס

נב' דאין מקצת שריא
בלא ולד, הלא מ"ה ע"ה
חוס' ד"ה שלי צהמה:

מוסף רש"י

אין שמיין לא לגב
ולא לגזלן אלא לנזקין.
לנזקין הוא דשמיין את
הנבילה לניזק ומוסיף עלה
מוסיף עד שמשלם לו טק,
אכל גנב וגזלן שטלו
צהמה ומתה או כשהיה
אין שמיין את הנבילה אלא
שלהם טמא וחס יטלמו
צהמה מעליא (קטן טז).
בפשיעה (ב"מ)
דניא, הכי, ששלם
לו כל עשוי ומחוק, והסניא
גבי ניזקין שפיקו טק
מלמד שבהעלם מטפלין
נבילה, ששמיין לו הנבילה
של צהמה שמה ע"י זה
שהזיק לו ועליו מוסף
ומשלם דמיה, הכי נמי
סימון לו שגרי הראשון
ועליון ישלם דמיו חס
ילך ויטהר ויקנה לו כל
אחר (שם טז). שליא
שיצתה מקצתה אסורה
באכילה אפילו מה שהיה
בפנים צעטת שמייה, פ"ה
שהשליא סימן ולד צאשה
וסמן ולד צהמהה, וחוששין
לדמא צהמהה מקצת דניסוק
יא' הראשון והי' כילוד הלכך
כולא אסורה דשדקין לה
בתר רישא (חולין טו).